

Felles overordna retningslinjer

Nærings- og miljøtiltak i Skogbruket (NMSK)

For tilskot til skogsvegar og taubane o.a.

Felles retningslinjer gjeld for alle kommunane i Rogaland frå 01.01.2020

Innholdsliste **Feil! Bokmerke er ikke definert.**

□ Formål og bakgrunn	3
□ Overordna føringar	3
□ Status og behov.....	4
□ Regelverk.....	6
□ Prosessen.....	6
□ Tilskot til taubane o.a.....	7
□ Tilskot til bygging av skogsvegar.....	9

Formål og bakgrunn

Hovudformålet med tilskotsordninga er å auke verdiskapinga frå skogen gjennom god utnytting og berekraftig hausting av skogressursane. Gode og framtidsretta vegløyningar uavhengig av eigedomsgrenser er sentralt og avgjerande for optimal utnytting av skogareala.

Klimaendringane, utfordrande topografi og industrien sine krav til ferskt råstoff gjennom heile året stiller store krav til planlegging, vegstandard og driftsmetodar. Bruk av taubane til uttak av tømmer er ein miljøvennleg driftsform utan tekniske inngrep i terrenget som reduserer faren for ras og erosjon, og vil vere viktig for å kunne utnytte skogressursane i det mest utfordrande og brattaste terrenget. Effektiv/økonomisk taubanedrift vil vere avhengig av gode vegløyningar.

Det er lagt ned stor innsats med å utarbeide hovudplanar for skogsvegar i dei fleste kommunane. Hovudplanane vil vere ei viktig rettesnor for styring av dei økonomiske verkemidlane og mobiliseringsarbeidet for å få gjennomslag for gode felles vegløyningar. Godt planlagte vegløyningar er svært viktig for økonomien og sluttresultatet av skogsdrifta.

Det har vore og er lite hogstmoden granskog tilgjengeleg i Rogaland. Dei siste åra har det vore rekordstor hogstaktivitet, der over 80 % er granhogst. Det har vore ei kraftig overavverking på gran, og uttak av gran lenge før skogen er hogstmoden. Ordninga vil difor leggje vekt på tiltak som vrir hogsten over på furu- og lauvskog, og der det samtidig vert lagt til rette for å auke skogproduksjonen vesentleg med ny rettvaksen kvalitetsskog.

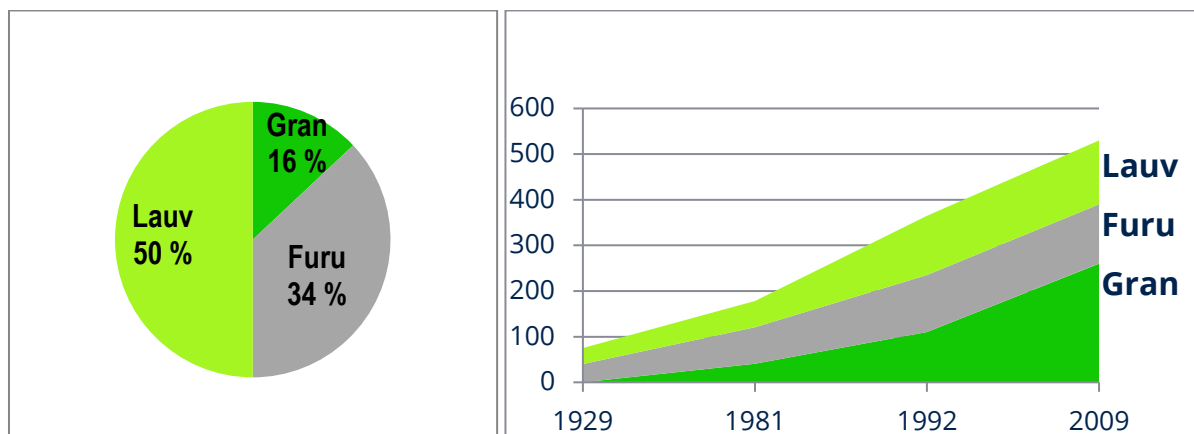
Overordna føringar

Følgjande styringsdokument ligg til grunn for arbeidet og prioriteringane:

- St.meld.nr. 6 «Verdier i vekst – konkurransedyktig skog- og trenæring» (2016-2017)
- Kystskogmeldinga (2015)
- Handlingsplan for skogbruket i Rogaland (2009)
- Regionalplan energi og klima (2010)
- Regionalplan landbruk (2011)
- Regionalt bygdeutviklingsprogram i Rogaland 2013
- St.meld. nr. 21 "Klimameldinga" (2011-2012)
- St.meld.nr.39 "Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen" (2008-2009)

Status og behov

Rogaland har svært gode forhold for skogproduksjon. Tal frå siste fylkestakst* viser at over 55 % av det produktive skogarealet har ein potensiell bonitet på G17 eller betre. Gran utgjer 16 % av det produktive arealet på 1,42 mill. dekar. Gran står for 50 % av årleg tilvekst på totalt 500 000 m³ – figur 1 og 2.

Figur 1 og 2

Fylkestaksten viser at 54 % av volumet med hogstmoden skog står på areal med vanskelege driftsforhold med stigning over 33 %. Taubanedrift vil vere einaste aktuelle driftsmetode for å kunne utnytte delar av dette volumet som står i bratt og vanskeleg terreng.

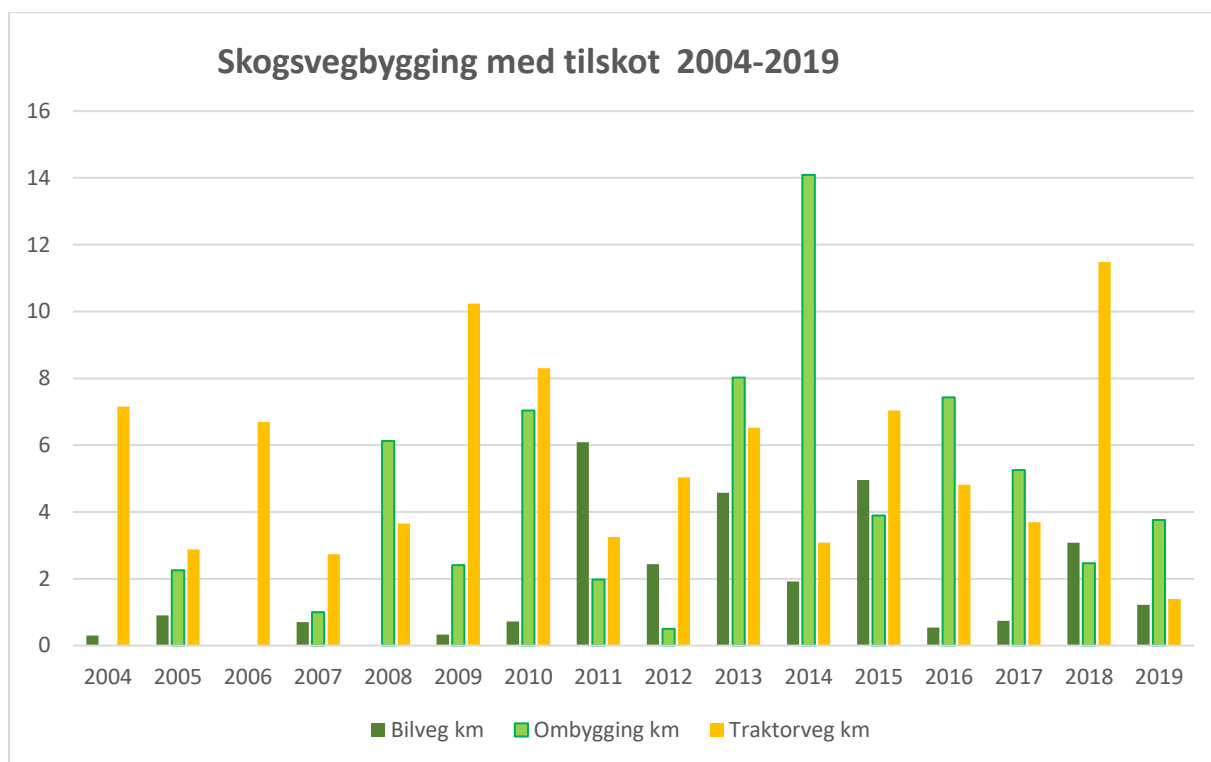
Vegdekninga i Rogaland er låg og på litt over 5 meter skogsbilveg per hektar. Dette er under halvparten samanlikna med dei store skogfylka som har ein vegdekning på det produktive skogarealet på over 10 meter skogsbilveg per hektar.. Fylkestaksten viser at 55 % av hogstmodent volum står lengre enn 500 meter frå nærmaste skogsbilveg.

Historisk er det bygd mange traktorvegar i Rogaland for å sikre tilkomst til skogareala. Desse er ofte ikkje tilpassa moderne drift og driftsutstyr, og dagens krav til effektiv drift med kort avstand til skogsbilveg.

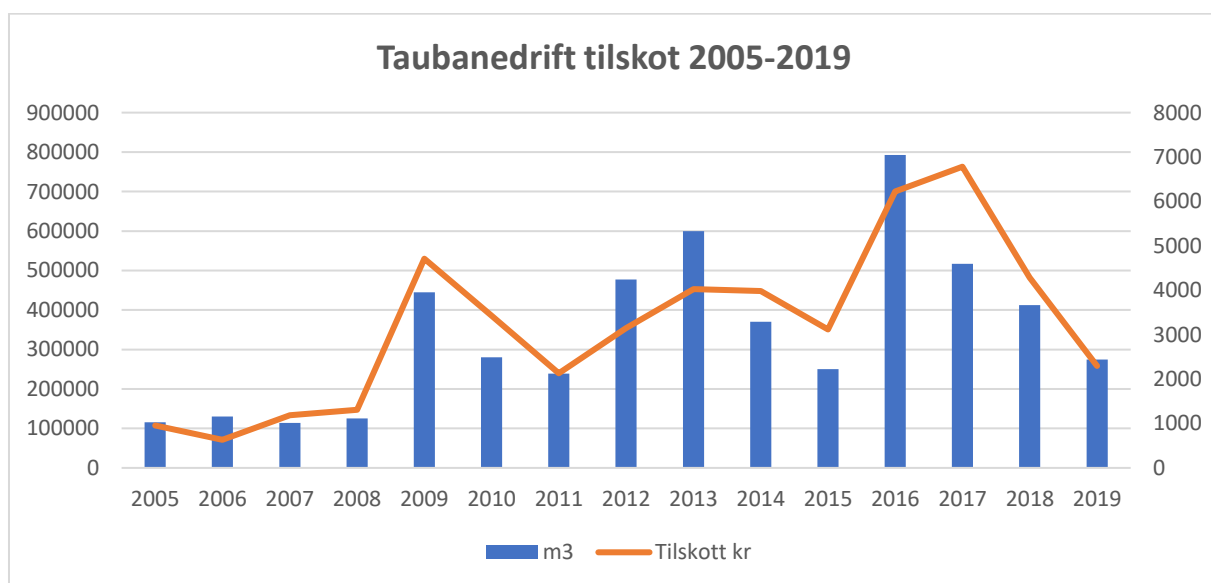
Det er utarbeidd hovudplanar for skogsvegar i dei fleste litt større skogkommunane. Planane visar eit vegbyggingsbehov på 260 km. Realisering av dette i løpet av ein 15-årsperiode betyr at det må byggjast over 17 km årleg. I tillegg kjem utbygging av sekundærvegnettet - traktorvegar. Investeringsbehovet ut frå dette er på over 17 mill. kr årleg, dersom ein legg til grunn ein gjennomsnittleg meterpris på 1000 kr for skogsbilveg.

Vegbyggingsaktiviteten dei siste åra ligg godt under vurdert behov. Framover vil det vere størst behov for ombygging av traktorvegar og i tillegg nyanlegg av skogsbilvegar for å sikre rasjonell og framtidsretta hausting og fornying av skogressursane.

Oversikt over vegbyggingsaktivitet og driftstilskot går fram av figur 3 og 4 under.

Figur 3

Figur 4

Regelverk

Forvaltninga av tilskot til skogsvegar og taubanedrift, hest o.a. er heimla i «Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket» § 3, 5 og 7.

Vedtaksmynde og ansvar for sakshandsaminga er lagt til kommunen, og det skal utarbeidast overordna retningsliner for tilskot til skogsvegar og taubanedrift, hest o.a. Retningslinene skal utarbeidast i dialog mellom Fylkesmannen, kommunane og næringsorganisasjonane.

Retningslinene skal vere styrande for prioritering av tilskot og forvaltning/praktisering av tilskotsordninga.

Naturmangfaldlova

Alle saker og vedtak skal i utgangspunktet vurderast etter dei miljørettslege prinsippa i naturmangfaldslova. Men dette er ikkje nødvendig i samband med vedtak om tilskot til skogsvegar, fordi prinsippa i naturmangfaldlova §§ 8- 12 allereie er vurdert i samband med handsaming etter «landbruksvegforskrifta».

For alle hogsttiltak er det i utgangspunktet ingen krav om behandling etter naturmangfaldlova og vurdering av dei miljørettslege prinsippa i §§ 8-12. Det er gjeldande miljøkrav nedfelt i skogbrukslova og tilhøyrande "Forskrift om bærekraftig skogbruk" som gjeld for alle hogsttiltak.

Unntaket er førehandsgodkjenning av tilskot til taubanedrift og ordinært driftstilskot. Her skal dei miljørettslege prinsippa § 8-12 i naturmangfaldlova vurderast og gå fram av saksutgreiing/ vedtak.

Prosessen

Felles overordna retningsliner for tilskot til skogsvegar og taubanedrift o.a. for alle kommunane i Rogaland er utarbeida i samarbeid mellom kommunane, skognæringa og Fylkesmannen. Fylkesmannen har vore sekretær for arbeidet.

Retningslinene byggjer på "Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket", og tidlegare retningsliner utarbeidd av Fylkesmannen (2018).

Oppgåveoverføringa var tema på skogsamling 3. desember 2019, der innhaldet og prosessen for utarbeiding av ny retningsliner blei drøfta. Her vart det semje om at Fylkesmannen skulle utarbeide forslag til nye «**Felles overordna retningsliner for tilskot til skogsvegar og taubanedrift o.a. for alle kommunane i Rogaland**». Forslaget til felles retningsliner blei sendt ut til alle kommunane og

næringsaktørane m.fl. for uttale 17. januar 2020. Frist for tilbakemelding var sett til 5. februar 2020. Det har ikkje kome inn vesentlege merknadar til forslaget som gir grunnlag større endringar i innhald og innretning.

Felles retningslinjer blei etter dette landa, og gjeld for alle kommunane i Rogaland frå 01.01.2020. Kommunane må sikre forankring og behandling av desse felles retningslinjene i sine kommunar så raskt som mogleg.

Tilskot til taubane o.a.

Verkeområde

Tilskotsordninga gjeld ved bruk av taubane, slepebane og løypestreng. I tillegg kan det gis tilskot til skogsdrifter der driftskostnadane er spesielt høge på grunn av lang terrengtransport, og til drifter der ein styrker veginvesteringane i område med gode og etablerte skogsbilvegløysingar ved å få større og meir samanhengande felt med høgproduktiv kvalitetsskog.

Alle private og offentlege skogar over 10 dekar er omfatta av ordninga. Areal som skal omdisponerast til andre formål enn skogbruk fell utanfor ordninga.

Vilkår for tilskot

- Det skal takast omsyn til skogområda sine funksjonar med tanke på biologisk mangfald, landskapsverdiar, kulturminneverdiar og friluftsliv.
- Det er krav om at det er gjennomført registrering av miljøkvalitetar (MiS) i området. I område utan MiS-registreringar, skal det gjennomførast føre-var-tiltak som er nedfelt i Norsk PEFC Skogstandard.
- Arealet skal tilplantast etter hogst.
- Krav til hogsmodenhet og minimumsalder for gran – sjå tabell under.

• Bonitet	• Lågaste totalalder
• G23 og betre	• 65 år
• G20	• 75 år
• G17	• 85 år

- Tilskotet og drifta skal ikkje undergrava utbygging av eit rasjonelt vegnett.

- Det skal leggjast til grunn god arrondering av hogstfeltet for å sikre eit rasjonelt driftsopplegg og god utnytting av skogressursen.
- Alle søknader om tilskot til både taubanedrift og ordinær driftsmetode/driftstøtte krev førehandsgodkjenning av kommunen med vurderingar etter naturmangfaldlova - § 8-12.

Tilskotssatsar

Taubane:

- *Banelengde under 150 m:*

55 kr/fm³ for gran, **130 kr/fm³** for furu og **150 kr/fm³** lauv

- *Banelengde over 150 m:*

110 kr/fm³ for gran, **260 kr/fm³** for furu og **300 kr/fm³** lauv

- *Bruk av leker påmontert taubane, ev. kombinasjon med spesialutstyr:*

110 kr/fm³ for gran, **260 kr/fm³** for furu og **300 kr/fm³** lauv

Ordinær driftsmetode:

Driftstilskot for lang terrengtransport

I område der det ikkje er økonomisk grunnlag for å byggje veg og der terrengtransporten er over 500 meter, kan det utbetalast driftstilskot på **100 kr/fm³** til lauvdrifter og **50 kr/fm³** til furudrifter over 100 fm³.

Driftstilskot for styrking av eksisterande veginvesteringar

Det kan gis tilskot til ordinær hogst i furu- og lauvskog som bidrar til vesentleg auke i skogproduksjon gjennom treslagsskifte for styrking av eksisterande veginvesteringar. Dette skal skje gjennom fortetting og betre arondering i tilknytning til eksisterande plantefelt og veganlegg med minimum vegstandard skogsbilveg klasse 4.

Det kan gis **70 kr/fm³** for furu og **100 kr/fm³** for lauv til drifter over 10 dekar.

Driftstilskotet til styrking av eksisterande veginvesteringar er ei prøveordning som skal evaluerast etter 2 år. Det settjast av ei årleg ramme på maksimalt 750 000 kroner til uttesting.

Søknad og saksbehandling

Alle søknader om tilskot til både taubanedrift og ordinær driftsmetode krev førehandsgodkjenning av kommunen med vurderingar etter naturmangfaldlova - § 8-12. Det inkluderer blant annan vurdering og utsjekk av viktige miljøverdiar i Naturbase og Artskart.

Ved søknad om førehandsgodkjenning skal ordinært søknadsskjema – «*Søknad om tilskudd til drift med taubane, hest o.a.* » (SLF-916) med kartvedlegg brukast. Skjema ligg her: <https://www.landbruksdirektoratet.no/no/eiendom-og-skog/om-skogbruk/skjema>

Same skjema (SLF – 916) m/kartvedlegg som viser det endelege driftsområdet brukast når drifta er avslutta og for utbetaling av tilskot. Søknadsskjemaet skal ha underskrift av skogeigaren, og sendast til kommunen seinast 2 månader etter at drifta er avslutta.

Før utbetaling av tilskot skal kommunen ha vore på feltkontroll og godkjent gjennomføringa av drifta. Tilskotet kan betalast ut direkte til skogeigar eller tredjepart.

Oppfølging av brot på vilkår og ev. tilbakebetaling, dispensasjon, klage m.m. går fram av «*Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket*».

Tilskot til bygging av skogsvegar

Virkeområde

Alle større skogkommunar skal ha utarbeidd hovudplan for skogsvegar for tildeling av tilskot frå fylke. Vegbanken i ØKS skal brukast for å melde inn kommunevise behov.

Det kan gis tilskot til nybygging eller ombygging av eksisterande skogsvegar.

Det kan berre gis tilskot til vegar som er handsama og godkjent etter «*Forskrift om planlegging og godkjenning av veier til landbruksformål*», eller etter plan- og bygningslova.

Det gis ikkje tilskot til enkel traktorveg vegklasse 8, vedlikehald og til veganlegg der anleggskostnadene er under 50.000 kroner

Det kan gis ekstra tilskot til vegplanlegging og byggeleiing utført av profesjonell, eller godkjent, vegplanleggjar.

Vilkår for tilskot

1. Vegen skal byggjast i samsvar med gjeldande «*Normaler for landbruksveier med byggebeskrivelse*», fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 2016.
2. Før anleggsarbeidet settes i gong skal det foreligge ein byggjeplan med kostnadsoverslag godkjent av kommunen**.
3. Ein føresetnad for tilskot er at dekningsområdet (skogdelen av dekningsområdet for veganlegg med andre interesser) vert nytta til skogbruksformål og at ein sørgjer for vedlikehald av vegen.
4. Veglinja skal vere stukken i marka og byggjast etter den godkjende veglina, og det skal takast omsyn til naturmiljø, friluftsliv og kulturminne ved bygging av vegen.
5. Grunn til veganlegget og eigna areal for virkeslevering må vera sikra/avklart.
6. For større fellesanlegg skal det etablerast eit veglag/vegforening med eit ansvarleg styre.
7. Underskriven vedlikehaldsavtale må vere ordna før utbetaling av tilskot.
8. Byggjeplanar som har verknad for andre styresmakter må vere avklart på førehand og dokumentert – eks: avvkjøring Offenleg veg – Statens vegvesen. Kryssing større vassdrag – NVE/FM/RFK m.m.
9. Det skal stillast krav om hogstvilkår/eit bestemt hogstkvantum som må hoggast innan 8 år, eller unntaksvis 15 år. Det kan også setjast vilkår om planting av eit bestemt areal***.

******Krav til innhald i byggjeplan er spesifisert på baksida av søknadsskjema «Søknad om tilskot til vegbygging» (SLF-903) og omhandlar følgjande punkt/tema:

- Senterlinje
- Kart
- Lengdeprofil
- Tverrprofilar og masseutrekning
- Arbeidsbeskriving
- Kostnadsoverslag og mengdeoversikt

*******Areal som inngår som plantevilkår skal teiknast inn på kart og følgja søknaden om tilskot. Vilkåra skal fastsetjast med utgangspunkt i skogbruksplan, eller etter ei skjønnsmessig vurdering av kommunen. Tommelfingerregel for skogbilvegar 120-140 kr i tilskot = 1 m³ i vilkår. For traktorvegar 100-120 i tilskot = 1 m³. For planting er 400 kr i tilskot = 1 dekar tilplanta. Ved fastsetjing av vilkåra skal hogstkvantum og planteareal til vanleg vurderast med utgangspunkt i heile eigedomen.

Tilskotssatsar

- ✓ Traktorvegar 30 – 45 %
- ✓ Skogsbilvegar 30 – 60 %
- ✓ Ekstratilskot til bruk av profesjonell vegplanleggjar 3 %
- ✓ Ekstratilskot til byggeleing v/profesjonell vegplanleggjar 3 %

Ekstratilskotet kjem på toppen av normal utmåling/vurdering av tilskotssats. Kommunen skal bruke poengskjema M-016 og andre opplysningar i søknaden som grunnlag for fastsetting av tilskotssats.

Berre unntaksvis kan det til skogbilvegar og større fellesanlegg ytast inntil 70 % tilskot. Anlegg i tråd med hovudplan skogsvegar, og der det er brukt ein profesjonell vegplanleggjar skal premierast med høgare sats.

Prioritering av tilskot:

- Vegar bygde som sams tiltak etter jordskifteloven skal ha prioritet framfor enkeltanlegg.
- Anlegg i tråd med hovudplan for skogsvegar.
- Større fellesanlegg med mykje hogstmoden skog og store produktive skogareal.
- Vegar som medverkar til aktiv utnytting av furu- og lauvskog for å sikre god råstofftilgang til lokale sagbruk og bioenergianlegg.
- Bilvegar.
- Ombygging.
- Veganlegg med utgangspunkt i offentleg veg utan flaskehalsar som kan køyrast med fulle vogntog - 19,5 meter lengde og 10 tonn aksellast.

I tillegg skal kommunen bruke poengskjema M-016 for prioritering mellom veganlegg.

Tilskotsgrunnlag

Statstilskot skal normalt reknast ut på grunnlag av totale anleggskostnader. Tilskot og ytingar frå anna hald skal likevel gå til fråtrekk frå anleggskostnadene (eks. som jordbruksinteresser, kraftverk, hytter o.l.). Eventuell kostnad til veggrunn skal ikkje vera med i tilskotsgrunnlaget.

Utgifter til planlegging og byggjeleiing utført av profesjonell vegplanleggjar kan takast med i tilskotsgrunnlaget. Meirverdiavgift, rydding av veglinje, planleggingsmøte, rekneskapsføring, byggjeleiing i eigen/andres regi og verdien av eigne massar til bere- og slitelag i og langs vegen inngår ikkje i tilskotsgrunnlaget. Verdien/grunnverdien av bere- og slitelag som hentast frå massetak på eigen grunn, der same grunneigar står som byggherre/einaste interessent, inngår heller ikkje i tilskotsgrunnlaget. Transport og opplasting inngår som vanleg i tilskotsgrunnlaget.

Særlege omsyn

Dersom planen for eit veganlegg må endrast av omsyn til naturmiljø og friluftsliv, skal eventuelle meirkostnader grunna dette gå inn i tilskotsgrunnlaget.

Der det er behov for å ta naudsynte miljøomsyn, kan ein kompensera for dette med ein noko høgare tilskotssats.

Søknad og sakshandsaming

Ved søknad om tilskot til skogsvegbygging skal ordinært søknadsskjema – «*Søknad om tilskot til vegbygging*» (SLF-913) med kartvedlegg brukast. Krav til kartvedlegget går fram av baksida på søknadskjema. Skjema ligg her: <https://www.landbruksdirektoratet.no/no/eiendom-og-skog/om-skogbruk/skjema>

For sluttutbetaling, eller delutbetaling, skal «*Rekneskapssamandrag for skogsveganlegg*» (LDIR-904) brukast. Før sluttutbetaling skal feltkontroll av veganlegget vere gjennomført. Skjema «*Bygging av skogsvegar – Resultatkontroll*» (SLF-913) skal brukast og fyllast ut i samband med kontrollen. 20 % av tilskotet skal haldast igjen inntil vegen er ferdig godkjent.

Kommunen utbetaler vegtilskotet i ØKS. Alt må registrerast i ØKS - byggesøknad, søknad om tilskot, rekneskapssamandrag og resultatkontroll.

Det skal førast rekneskap for veganlegget. Utgiftspostane i rekneskapen må kontrollerast og dokumenterast med vedlegg/underbilag. Eige arbeid/arbeidsinnsats skal dokumenterast med timelister.

Byggjeperioden for ein veg som mottek statstilskot er inntil 2 år. Kommunen kan i spesielle tilfelle forlenga byggjeperioden med inntil 3 år.

Tilskot som ikkje er nytta innan utgangen av fastsett byggjeperiode vert trekt inn.

Oppfølging av brot på vilkår og ev. tilbakebetaling, dispensasjon, klage m.m. gårfram av «*Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket*».

(Inntil vidare brukast gamle skjemaer, men det vil kome nye skjema tilpassa kommunen som vedtaksmynde),

Vedlegg:

- Poengsskjema M-16